

پروژه آناتولی شرقی (داپ) منجر به کاهش ۳۰ درصدی سهم کشور از منابع آبی رودخانه مرزی با ترکیه شده است

سرنوشت دریاچه ارومیه در انتظار ارس

۳۰

درصد

پروژه (داپ) منجر به کاهش ۳۰ درصدی سهم ایران از منابع آبی ارس شده است

+

گزارش

بینامیرعظیمی

خبرنگار

سال‌هاست که رودخانه مرزی «ارس» زیر بار پروژه‌های آبی ترکیه و سدسازی متعدد قد خیم کرده و هر روز کم آب و کم آب‌تر می‌شود. طبق آخرین آمار منتشر شده از سوی کمیسیون توسعه پایدار اتاق ایران، پروژه آناتولی شرقی (داپ) منجر به کاهش ۳۰ درصدی سهم ایران از منابع آبی رودخانه ارس شده و کیفیت آب هم‌زمان با آلودگی آب رودخانه بویژه از سمت کشور ارمنستان، تنزل پیدا کرده و در آینده‌ای نزدیک می‌تواند

دسترسی به منابع این رودخانه از سوی ایران را محدودتر کند. حالا در «ارس» که روزگاری یکی از پرآب‌ترین رودخانه‌های مرزی کشور به شمار می‌رفت، خبری از پربابی نیست. بخش‌هایی از این رودخانه کاملاً خشک شده و در بخش‌های دیگر نیز کم آبی بیداد می‌کند.

رودخانه‌ای که پس از عبور از مرز ترکیه، نخجوان، جلفا و ارمنستان وارد مرز ایران شده و در منتهی‌البه شمالی استان اردبیل (شهرستان پارس‌آباد) وارد جمهوری آذربایجان شده و به رود کورا می‌ریزد. با کاهش چشمگیر سهم ایران از منابع آبی رودخانه ارس، اقتصاد دشت مغان و استان اردبیل که کاملاً وابسته به آب این رود است، تحت تأثیر قرار گرفته و زنگ خطر

ناپودی اکوسیستم و اقتصاد پایدار و بومی این منطقه به صدا درآمده است. حالا اوضاع به حدی بحرانی شده که چندی پیش فعالان محیط زیست، اعضای تشکل‌های مردم نهاد و استادان دانشگاه استان اردبیل با رئیس سازمان حفاظت محیط زیست دیدار کرده و بر ضرورت پیشگیری از مرگ تدریجی رود ارس و رایزنی‌های بین‌المللی در جلوگیری از ساخت سدسازی‌های بی‌رویه در ترکیه تأکید کردند. فعالان محیط زیست در این جلسه دغدغه‌ها و نگرانی‌های خود را از شرایط نگران‌کننده رود ارس اعلام کرده و از معاون رئیس‌جمهور خواستند دست‌آیند رودخانه، برای رفع این آلودگی‌ها پیشنهاد تشکیل کمیته‌ای را داده که این کمیته در سطح سازمان در تهران تشکیل شود .

شده و این موضوع را در جلسات آن مورد بررسی قرار می‌دهد. طبق گفته این مقام مسئول، مطالعات جامعی در سطح ملی از سوی سازمان آغاز شده و طی قراردادی با یک شرکت معتبر، آلودگی‌ها به‌طور مداوم پایش خواهد شد. در سطح بین‌المللی نیز رئیس سازمان محیط زیست در جلسه اخیر با تشکل‌های زیست محیطی استان اردبیل تأکید کردند که جلساتی مشترک با کشورهای همجوار ارس تشکیل داده‌اند و کشور ارمنستان اعلام کرده است که آلودگی‌ها را در مدت زمانی مشخص به صفر خواهد رساند.

مدیرکل محیط زیست استان اردبیل می‌افزاید: هم‌زمان از سال گذشته مطالعات چهارجانبه‌ای در سطح استانی با هدف پایش ارس و با همکاری اداره امور آب، جهاد کشاورزی، علوم پزشکی و محیط زیست استان آغاز شده و کار به جد پیگیری می‌شود. اداره جهاد کشاورزی در حوزه تأثیر بر محصولات کشاورزی؛ اداره علوم پزشکی در حوزه بیماری‌های انسانی، اداره امور آب در حوزه کمیت آب ارس و آلودگی و کیفیت آب نیز تحت نظارت اداره محیط زیست استان در حال پایش و پیگیری هستند.

پایش آلودگی در کمیته‌ای مشترک

حسن قاسم پور» مدیرکل محیط زیست استان اردبیل، با اشاره به ۲ مشکل کیفی و کمی آب در رودخانه ارس به «ایران» می‌گوید: طی ۵۰ سال اخیر به دلایلی نظیر تغییرات اقلیمی، خشکسالی، برداشت بی‌رویه آب از بالادست و... کمیت آب این رودخانه کاهش چشمگیری داشته است. آلودگی ارس در سطح بین‌المللی از سوی کشورهای همسایه و در سطح ملی از طرف استان‌های همجوار با این رودخانه ایجاد می‌شود. استان اردبیل به‌دلیل قرارگیری در پایین دست این رودخانه، برای رفع این آلودگی‌ها پیشنهاد تشکیل کمیته‌ای را داده که این کمیته در سطح سازمان در تهران تشکیل

کمیت آب ارس، طی ۵۰ سال اخیر به دلایلی نظیر تغییرات اقلیمی، خشکسالی، برداشت بی‌رویه آب از بالادست و... کاهش چشمگیری داشته است

شده و این موضوع را در جلسات آن مورد بررسی قرار می‌دهد. طبق گفته این مقام مسئول، مطالعات جامعی در سطح ملی از سوی سازمان آغاز شده و طی قراردادی با یک شرکت معتبر، آلودگی‌ها به‌طور مداوم پایش خواهد شد. در سطح بین‌المللی نیز رئیس سازمان محیط زیست در جلسه اخیر با تشکل‌های زیست محیطی استان اردبیل تأکید کردند که جلساتی مشترک با کشورهای همجوار ارس تشکیل داده‌اند و کشور ارمنستان سال‌هاست مدت زمانی مشخص به صفر خواهد رساند.

خصوص رود ارس نداشته و امکان پیگیری این موضوع از طریق نهادهای بین‌المللی را نیز نداریم. در همین راستا باید وزارت امور خارجه و دستگاه دیپلماسی نقش مهمی در این خصوص ایفا کرده و منافع کشور را از این رودخانه تأمین کنند. او می‌گوید: ما از سمت آذربایجان به‌دلیل قرارگیری در اراضی پایین دست ارس با مشکل خاصی مواجه نیستیم. در حقیقت این کشور آلودگی خاصی در ارس ایجاد نمی‌کند. اما پساب ورودی از خاک ارمنستان سال‌هاست که نگرانی‌هایی را به‌وجود آورده است. با ورود پساب معادن، آلودگی وارد ارس شده و منجر به تغییر رنگ آب می‌شود. این آلودگی به اندازه‌ای مشهود است که نیاز به آزمایشات و ثبت تحلیل و داده‌های تخصصی نداشته و حتی افراد بومی به سادگی ورود پساب صنعتی آلوده از خاک ارمنستان را تشخیص می‌دهند.

«ارس» را نجات دهید

این کارشناس محیط زیست، به دیدار اخیر تشکل‌های زیست محیطی استان اردبیل محیط با رئیس سازمان محیط زیست اشاره کرده و می‌گوید: علی‌سلاجقه در آن جلسه به توافق‌هایی با ارمنستان برای رفع آلودگی اشاره و تأکید کرد که نشست‌های متعدد را با سران کشور ارمنستان برگزار کرده و قرار است تا آخر امسال مصوبات این نشست‌ها مورد پیگیری قرار گیرد. نماینده تشکل‌های زیست‌محیطی استان اردبیل می‌گوید: بخشی از مشکلات ارس از توسعه کشاورزی در مجاورت مرز ایران با رودخانه ارس نشأت می‌گیرد. برای رفع این موضوع باید جهاد کشاورزی ورود کرده و این آلودگی از سمت ایران را رفع کند. موضوع ارس باید با حضور وزارت خارجه، محیط زیست، جهادکشاورزی، وزارت نیرو و تشکل‌های زیست‌محیطی برگزار شده و تصمیمی واحد برای این رودخانه مرزی گرفته شود.

رنگ‌ها طبیعی هستند که از خاک سرخ منطقه سرسرخه یا سر سورن برداشت شده است.

آسیب‌های انسانی

کوهی که این نقاشی‌ها روی دیواره‌های آن قرار دارد سرسرخه نام دارد. کوهی صخره‌ای از جنس آهک که درصورت حل شدن با آب، لعاب قرمز رنگی می‌دهد. این لعاب وقتی با صمغ درختان بنه وحشی یا چربی حیوان مخلوط شود ماندگار می‌شود. مضاف بر اینکه زیر طاق کوه قرار گرفته‌اند و هیچگونه باد، آب و آفتابی به این نقوش نمی‌خورد که زایل شوند، بنابراین ماندگار شده‌اند. اما او، انسان را اصلی‌ترین دشمن این نقاشی‌ها می‌داند: «این نقاشی‌ها هزاران سال در طبیعت جان سالم به در برده‌اند، اما از زمانی که دست بشر به آنها رسیده است هر روز به زوال‌شان نزدیک‌تر می‌شویم.» حسن پور درخصوص نگهداری از این نقوش می‌گوید: تلاش ما بر این است که بسیاری از این آثار را از دست انسان نجات بدهیم. به همین دلیل با کار گذاشتن میله‌های آهنی، گماشتن نگهبان و همچنین با فرهنگسازی، سعی کرده‌ایم مردم را متوجه قدمت و ارزش این آثار بکنیم. او در خصوص مشکلات دیگر نیز می‌گوید: مدتی است که تب گنج‌یابی بسیار زیاد شده است. در حالی‌که این نقش‌ها حاصل اندیشه‌های بشر پیش از تاریخ خطرناک هستند و می‌توانند باعث شتمیت سلولی و سرطان شوند .

میراث‌با
نادر سحرخیز، رئیس اداره میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی ارس از ثبت بیش از یک میلیون و ۳۰۰ نفرش با اقامت در رامسر در تعطیلات نوروزی ۱۴۰۲ خبر داد و گفت: حضور میلیون‌ها میهمانان نوروزی ثابت کرد شهرستان رامسر همچنان مقصد اصلی گردشگران است.

بستا
زهره عبادتی، معاون محیط زیست انسانی اداره کل حفاظت محیط زیست استان تهران از برخورد قضایی با واحدهای متخلف مستقر در حاشیه رودخانه حفاظت شده جاجرود خبر داد.

زیست‌بوم

خبر در خبر

بستا
حسن اکبری، معاون محیط زیست طبیعی و تنوع زیستی سازمان حفاظت محیط زیست گفت: برای تأمین طعمه‌های یوز آسیایی یک آهوان دشت طلائی سنگسر بسته شد. این شرکت متعهد می‌شود تا هم نسبت به تکثیر طعمه یوز در منطقه اسب‌کشان و محدوده‌های اطراف آن اقدام کند و هم با بکارگیری تجهیزات و همیار در حفاظت از این منطقه به سازمان حفاظت محیط زیست کمک کند.

بستا
براساس گزارش شورای جهانی سفر و گردشگری (World Travel & Tourism Council) درباره آمار سفرکشورها در سال ۲۰۲۱، کشور ترکیه با اختلاف زیاد مقصد اصلی شهروندان ایرانی بوده و ۷۱ درصد از سفرهای توریستی ایرانی‌ها به کشور ترکیه انجام شده است.

ایرنا
عزت‌الله ضرغامی، وزیر میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی با بیان اینکه رسانه‌های خارجی باید بیابند و ایران را ببینند، گفت: کشایش‌های جدیدی در بازار گردشگری روسیه و چین ایجاد شده که لزوم است فعالان اصلی صنعت سفر و گردشگری در این زمینه برنامه‌ریزی کنند.

مهر
محمد الوندی، رئیس پارک ملی کرخه گفت: یکی از محیط‌بانان به ضرب چاقوی متخلفان خاکبرداری غیرمجاز مجروح شد.

ایرنا
«فرشاد فتاحی» معاون محیط طبیعی و تنوع زیستی اداره کل حفاظت محیط زیست استان کرمانشاه گفت: تالاب ۴۵۰ هکتاری هشیلان این استان با وجود بازنگی‌های مناسب همچنان در خطر خشک شدن قرار دارد.

بستا
«دکتر جان محمد ملک‌زاده»، یک عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی یاسوج درباره مصرف گیاه «بیلهر» گفت: اگر کسی چند روز پشت سر هم بیلهر استفاده و مصرف کند باعث می‌شود که مخاط روده تحلیل رود و جذب خوب انجام نشود و سوء جذب در افراد ایجاد می‌کند، سوم اینکه وقتی ماست بیلهر استفاده می‌گردیم باعث سوء جذب می‌شود و چهارم اینکه اثرات سایتوتوکسیک و سم سلولی و ترکیبات سمی داخل گیاه بیلهر خطرناک هستند و می‌توانند باعث شتمیت سلولی و سرطان شوند .

میراث‌با
نادر سحرخیز، رئیس اداره میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی ارس از ثبت بیش از یک میلیون و ۳۰۰ نفرش با اقامت در رامسر در تعطیلات نوروزی ۱۴۰۲ خبر داد و گفت: حضور میلیون‌ها میهمانان نوروزی ثابت کرد شهرستان رامسر همچنان مقصد اصلی گردشگران است.

بستا
زهره عبادتی، معاون محیط زیست انسانی اداره کل حفاظت محیط زیست استان تهران از برخورد قضایی با واحدهای متخلف مستقر در حاشیه رودخانه حفاظت شده جاجرود خبر داد.

قبیل از ایشان خانم کلر مید گاف طی گزارشی در مجله ایران از وجود چنین غارهایی در ایران برده‌برداشته بود، چون تاآن زمان این محوطه به عنوان محوطه باستان‌شناسی ثبت نشده بود، سال‌ها بعد از آن، مک‌بورنی این غارها را کاوش و نقوش صخره‌ای بردل کوه‌ها را مستندنگاری می کند .

این باستان‌شناس معتقد است این نقاشی‌های صخره‌ای علاوه بر ویژگی هنری، با غارهای لاتسکو فرانسه و آلتامیرا اسپانیا پیلو می‌زنند. علاوه برآن دو ویژگی مهم تاریخی هم دارند: اول اینکه بلندترین ارتفاع را از سطح دریا دارند و دوم اینکه قدیمی‌ترین تاریخ‌گذاری مطلق را بین محوطه‌های ایران دارند. این مسئول درخصوص نقوش روی صخره‌ها توضیح می‌دهد که این نقوش؛ انسانی، حیوانی، گیاهی و هندسی است و چهار طیف مختلف را دربرمی‌گیرد. نقوش انسانی اعم از انسان سوارکار، جنگاور، نشسته، ایستاده، نیزه بردست، شمشیر به دست و پرتاب گمند است. نقوش حیوانات هم شامل اسب، مارال، بزکوهی، گاوها، سگ و روباه هستند. نقوش هندسی زیاد مشخص نیستند اما احتمالاً نقش‌های آیینی باشند. همچنین نقوش درخت هم وجود دارد.

او درخصوص تفسیر یک نقاشی می‌گوید: نقاشی انسان سوار بر اسب و در حال شکار گوزن، دو تفسیر متفاوت دارد؛ نخست تداعی‌کننده آرزوی انسان سوار بر اسب است یا اینکه واقعیتی که وجود داشته و به تصویر کشیده شده است. حسن پور ادامه می‌دهد: براساس آزمایشات توریسم اورانزیوم، قدمت مکانی که نقاشی‌ها در آن قرار گرفته به ۱۴۸ هزارسال پیش برمی‌گردد. البته باید اذعان کرد که نمی‌توان این تاریخ‌گذاری را برای نقاشی‌ها هم لحاظ کرد. طبق آخرین بررسی‌های به عمل آمده، ذره کوچکی از نقاشی‌ها به جهت آزمایش‌های مختلف برداشته و تحویل آزمایشگاه شده که امیدواریم نتایج این آزمایش‌ها ما را به سمت تاریخ‌گذاری دقیق‌تر هدایت کند و اطلاعات بیشتری در اختیار هنرپژوهان جهان قرار دهد.

او طیف رنگ‌های این نقوش را هم عموماً رنگ قرمز اخراپی، سیاه و در برخی نقاط زرد می‌داند. مطالعات روی این نقاشی‌ها نشان می‌دهد

کهن‌ترین تاریخ‌گذاری در مورد تاریخ شفاهی و مرتفع‌ترین مکان پیش از تاریخ در لرستان است

یادگاری نویسی روی غار؛ ۱۴۸ هزار سال پیش

می‌دهد که نقاشی‌های موجود به دو گروه تقسیم‌بندی می‌شوند. یک گروه نقوشی است که انسان براساس ذوق و قریحه هنری خود روی سنگ‌ها و صخره‌ها ترسیم کرده و گروه دوم نقوش آیینی است که نشان از آماده شدن برای شکار دارند. به گفته حسن پور؛ در لرستان تاکنون هزار غار شناسایی شده که از این تعداد ۱۶۵ غار در فهرست میراث ملی ثبت شده است.

طبق مطالعات صورت گرفته، نقاشی در غارها توسط انسان غارنشین صورت می‌گرفت. یعنی دوران پیش از آغاز عصر نوسنگی و پیش از تاریخ و پس از آن یکجانشینی و کشاورزی شروع می‌شود که به دوران نوسنگی معروف است. آنگونه که این مسئول می‌گوید چندین غار در دوران پارینه‌سنگی در استان وجود دارد که باستان‌شناسان آمریکایی در دهه ۶۰ میلادی، مطالعاتی روی آنها انجام

می‌گوید که قدمت محوطه‌ای که نقوش صخره‌ای هومیان در آن قرار دارد براساس تاریخ‌گذاری به عمل آمده روی یک قطعه استخوان از کاوش پروفیسور مک‌بورنی از دانشگاه کمبریج مربوط به ۱۴۸ هزار سال پیش است. به گفته عطا حسن‌پور، این تاریخ‌گذاری در ایران، کهن‌ترین تاریخ‌گذاری در مورد تاریخ شفاهی در ایران را ثبت می‌کند.

هزار غار شناسایی شده

نقاشی‌ها و نگاره‌هایی بر دیواره‌های جنوبی و شمالی غار هومیان باقی‌مانده بیشتر تصویری از رزم، شکار، انسان و حیوان است. نقوش حیواناتی چون گوزن، گاو، سگ، روباه و به خصوص اسب و سوار در حال تیراندازی، شکار و موضوعات رزمی با رنگ‌های قرمز و سیاه بر دیواره این غار نقش بسته است.

مطالعات باستان‌شناسی نشان

۱۶۵

غار

در لرستان تاکنون هزار غار شناسایی شده که از این تعداد ۱۶۵ غار در فهرست میراث ملی ثبت شده است

+

اولین اثر هنری دست بشر با ۴۰ هزار سال قدمت در استان لرستان کشف شده است؛ در یک غار آهکی به نام «یافته» یک دندان میهن‌گوزن

که در آن سوراخی برای آویز شدن مشاهده می‌شود. همیشه این باور وجود داشته‌که قدیمی‌ترین تصاویر حیوانات نقاشی شده بشر در غارهای کرکس، شووه و لاتسکو در فرانسه یا در غار آلتامیرا اسپانیا قرار دارد که به ۲۲ هزار سال پیش برمی‌گردد، اما غارهای هومیان و میرملاس لرستان این معادلات را برهم می‌زند. مدیرکل میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی لرستان به «ایران»